

POLITIKY
EVROPSKÉ UNIE

Evropská
komise

Rozvoj a spolupráce

**Boj proti
chudobě
v měnícím
se světě**

„Je všeobecně známo, že máme k dispozici technologické, finanční a materiální zdroje, abychom z tohoto světa do roku 2030 vymýtili extrémní chudobu. Neexistuje žádný důvod, proč tak neučinit.“

Andris Piebalgs, evropský komisař
pro rozvoj

POLITIKY EVROPSKÉ UNIE

Tato publikace je součástí edice „Politiky Evropské unie“, která vysvětluje, čemu se EU v různých oblastech věnuje a jakého pokroku zatím dosáhla.

Přehled doposud vydaných publikací najdete na této internetové stránce:

http://europa.eu/pol/index_cs.htm

Jak funguje Evropská unie
Evropa 2020 – evropská strategie růstu
Zakladatelé Evropské unie

Bezpečnost potravin
Boj proti podvodům
Cla
Daně
Digitální agenda
Doprava
Energetika

Hospodářská a měnová unie a euro
Hospodářská soutěž
Hranice a bezpečnost
Humanitární pomoc a civilní ochrana
Kultura a audiovizuální oblast
Migrace a azyl
Obchod
Oblast klimatu
Podniky
Regionální politika
Rozpočet
Rozšíření

Rozvoj a spolupráce ✖

Rybolov a námořní záležitosti
Spotřebitelé
Spravedlnost, občanství, základní práva
Veřejné zdraví
Vnitřní trh
Výzkum a inovace
Vzdělávání, odborná příprava, mládež a sport
Zahraniční věci a bezpečnostní politika
Zaměstnanost a sociální věci
Zemědělství
Životní prostředí

OBSAH

Proč Evropská unie potřebuje politiku rozvoje a spolupráce	
Více než jen součet složek	3
Jak EU postupuje	
Ohled na konkrétní potřeby	6
Konkrétní opatření EU	
Od slov k činům	9
Výhled do budoucna	
Jak splnit naše cíle	15
Další zdroje informací	16

Politiky Evropské unie: Rozvoj a spolupráce

Evropská komise
Generální ředitelství pro komunikaci
Publikace
1049 Brusel
BELGIE

Rukopis byl dokončen v únoru 2014

Obálka a fotografie na straně 2: © iStockphoto.com/
lucadp

16 s. – 21 × 29,7 cm
ISBN 978-92-79-24201-4
doi:10.2775/56765

Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie, 2014

© Evropská unie, 2014
Reprodukce je povolena. Pro použití nebo reprodukci jednotlivých fotografií je třeba získat povolení přímo od držitelů autorských práv.

Proč Evropská unie potřebuje politiku rozvoje a spolupráce

Více než jen součet složek

Evropské orgány a 28 zemí EU vyčlenily v roce 2012 na oficiální rozvojovou pomoc 55,2 miliardy eur a společně poskytly více než polovinu celosvětové oficiální pomoci. To znamená, že jsou největší světoví dárci.

Evropská komise mezitím v roce 2012 poskytla v rámci vnější pomoci více než 13,5 miliardy eur. Pevné odhodlání EU pomáhat rozvojovým zemím v tom, aby se dostaly na úroveň vyspělých zemí, je nejen výrazem solidarity, ale i úsilí o větší bezpečnost a prosperitu na celém světě. Ukázalo se, že pomáhat společnými silami na evropské úrovni je účinné v mnoha ohledech. EU má jedinečnou možnost přijímat opatření v situacích, kdy jednotlivé země nemohou dosáhnout takových výsledků jako EU.

Pokud jde o lidská práva, volební pozorovatelské mise, správu věcí veřejných a řešení krizových situací, působí EU ve 140 zemích po celém světě, má k dispozici rozsáhlé odborné znalosti a je výjimečně důvěryhodná a neutrální. Programy EU trvají několik let, a proto lze pomoc poskytovat dlouhodobě a předvídatelným způsobem. Oba tyto faktory mají pro dosažení udržitelného rozvoje zásadní význam.

EU aktivně koordinuje aktivity různých dárců. Díky své nadnárodní povaze může stanovit ambiciózní společné cíle a naplánovat ucelená řešení celosvětových výzev v oblasti rozvoje. V současné hospodářské situaci je více než kdy jindy důležité zamezit zdvojování činností. EU má navíc dostatečnou váhu k tomu, aby mohla na celosvětové výzvy reagovat.

Rozvojové činnosti EU jsou koordinovány s jejím úsilím v dalších oblastech, jako je humanitární pomoc, životní prostředí, bezpečnostní a obchodní politika.

Solidarita jako základní prvek evropského projektu

Rozvojová spolupráce je součástí procesu evropské integrace již od jeho počátku. Římská smlouva (1957) počítala s vytvořením Evropského rozvojového fondu, z něhož by byla financována pomoc koloniím a zámořským územím. Když na začátku 60. let 20. století započala dekolonizace, členské státy souhlasily s tím, že budou podporovat své bývalé kolonie a ponesou část nákladů. Politika byla postupně rozšiřována na další rozvojové země v Asii, Latinské Americe a v sousedství Evropy.

V roce 2008 došlo k podpisu významné dohody z Cotonou mezi EU a africkými, karibskými a tichomořskými zeměmi (AKT). Tato dohoda o obchodu a pomoci je dosud nejkomplexnějším partnerstvím zemí AKT a EU. Byla uzavřena na 20 let. Jejím cílem je společně usilovat o vymýcení chudoby a pomáhat zemím AKT začlenit se do světové ekonomiky.

Další finanční nástroje, např. nástroj pro rozvojovou spolupráci a evropský nástroj sousedství, EU umožňují působit i v jiných částech světa.

V roce 2000 se EU navíc zavázala k podpoře rozvojových cílů tisíciletí Organizace spojených národů v oblasti omezování extrémní chudoby do roku 2015.

Lisabonská smlouva ještě více upevnila právní základ rozvojové spolupráce EU. Jasně stanoví, že omezování a vymýcení chudoby jsou prioritními cíli politiky EU v oblasti rozvojové spolupráce. Při provádění politik, které mohou mít dopad na rozvojové země, musí Unie brát tento cíl v potaz, což rovněž znamená, že rozvojová politika je plnohodnotnou politikou.

Klíčový přínos k rozvojovým cílům tisíciletí

Na summitu OSN v roce 2000 se EU připojila k výzvě světových představitelů k vymýcení chudoby do roku 2015. Bylo vymezeno osm rozvojových cílů tisíciletí:

- vymýtit extrémní chudobu a hlad,
- zajistit základní vzdělání pro všechny,
- prosazovat rovnost žen a mužů,
- omezit dětskou úmrtnost,
- zlepšit zdravotní stav matek,
- bojovat proti HIV/AIDS, malárii a dalším onemocněním,
- zajistit environmentální udržitelnost,
- rozvíjet globální partnerství.

Děti na cestě mezi obcemi Keren a Barentu v Eritreji. EU pomohla Eritreji vzpamatovat se z pohraniční války s Etiopií v roce 1998.

Soustavné úsilí o větší účinnost

Základním kamenem evropské činnosti v oblasti rozvojové spolupráce a jejími klíčovými cíli jsou rozvojové cíle tisíciletí. Součástí výzvy, kterou představuje splnění těchto cílů, je i uvolnění nezbytných finančních prostředků. Za tím účelem se v mexickém Monterrey v roce 2002 uskutečnila mezinárodní konference OSN o financování rozvoje, na níž byl přijat Monterreyský konsensus, v němž se představitelé zemí a vlád zavázali k uvolnění všech zdrojů financování rozvoje (domácích i mezinárodních, veřejných i soukromých), jakož i k podstatnému navýšení rozvojové pomoci.

EU od té doby každoročně provádí přezkum svého společného příspěvku pro rozvojové země.

„Agenda pro změnu“: reakce EU na nové výzvy

Aby politiky EU dosáhly rozvojových cílů, musí se průběžně přizpůsobovat rychle se měnícímu globálnímu prostředí. Nové výzvy a příležitosti, od nedostatku přírodních zdrojů po hospodářský růst v rozvíjejících se ekonomikách a důsledky hospodářské krize, od EU vyžadují, aby jim přizpůsobila svou rozvojovou spolupráci.

„Agenda pro změnu“ přijatá v roce 2011 je strategií k omezování chudoby, která zásadním způsobem mění způsob, jakým EU poskytuje pomoc. Zavádí níže uvedené změny:

- Rozlišování: zaměřujeme se na země, kde rozvojová pomoc může mít nejvýraznější dopady, a země, kde je jí nejvíce zapotřebí. Na základě situace v každé zemi je třeba určit nejúčinnější formu podpory.
- Zaměření činností EU na nejvýše tři odvětví v každé zemi.

- Lepší koordinace EU v zájmu lepších dopadů a výsledků v oblasti rozvoje.
- Důraz na lidská práva, demokracii a řádnou správu věcí veřejných, vycházející ze zkušeností získaných v souvislosti s nedávnými změnami v severní Africe a na Středním východě.
- Větší podpora udržitelného růstu podporujícího začlenění prostřednictvím aktivnějšího působení ve strategických odvětvích, např. zemědělství a energetice, a podpora rozvoje soukromého sektoru.
- Maximální vzájemná provázanost politik s cílem zajistit, aby aspekty rozvoje byly zohledňovány ve všech oblastech činnosti EU. EU se tak bude moci zabývat například provázaností rozvoje a obchodu.

Velká očekávání, velká rizika

Podíl osob žijících v extrémní chudobě v rozvojových zemích poklesl mezi lety 1990 až 2005 ze 46 % na 27 %, avšak pod hranici chudoby, kterou mezinárodní společenství určilo jako 1,25 USD na den, žije po celém světě stále 1,2 miliardy lidí. Tyto údaje poukazují nejen na povzbudivý pokrok, kterého bylo dosaženo, ale i na rozsah problémů, které nás čekají.

Po více než deseti letech od stanovení rozvojových cílů tisíciletí se celá řada zemí vymanila z chudoby a bezpečnostních konfliktů. Některé z nich už mají dynamickou ekonomiku a jsou odpovědnými dárci v mezinárodním měřítku. Mnoho zemí se však bohužel opět propadlo do nesmírné chudoby, konfliktů a nejistoty a některé země svým občanům stále upírají základní lidská práva.

Chudoba není jedinou otázkou, kterou je třeba se zabývat. Nedávné nepokoje, zejména v oblasti Středomoří, poukázaly na skutečnost, že rozvoj musí jít ruku v ruce s ochranou lidských práv a svobod. EU tyto otázky začleňuje do všech aspektů své rozvojové politiky.

EU věnuje zvláštní pozornost nejohroženějším zemím. Téměř polovina její rozvojové pomoci je určena nestabilním státům. V zemích méně odolných vůči krizi, kde žijí ty nejzranitelnější národy na světě, bude pomoc stále více směřovat na posílení míru a budování státních struktur. Pomoc bude kvalitnější a bude mít maximální dopad. V situacích po skončení krize, konfliktů a překonání přírodních katastrof budou všichni dárci vybízeni k tomu, aby zajistili hladký přechod od humanitární pomoci k udržitelné rozvojové pomoci a zlepšili koordinaci a pomohli tak zajistit stabilitu. EU je klíčovým partnerem této „nové dohody“ zaměřené na nestabilní státy.

Ucelený postup, jak vymanit obyvatelstvo z chudoby

Rozvojová politika je spojena se základními globálními otázkami, které EU řeší ve spolupráci se svými partnery. Od změny klimatu a bezpečnostních rizik, např. terorismu nebo obchodování s lidmi, po migraci a zajištění dodávek energie může rozvojová spolupráce pozitivně přispívat k činnostem EU ve světě.

Spolupráce s rozvojovými zeměmi je rovněž důležitá pro splnění cílů v oblasti růstu, které EU stanovila pro následující léta. Spolupráce s rozvojovými zeměmi a rozvíjejícími se ekonomikami v rámci partnerství podporuje v souladu se strategií Evropa 2020 inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění. Stimulace prosperity a podpora volných a spravedlivých trhů po celém světě vytvářejí podmínky prospěšné pro všechny strany, díky čemuž partnerské země i EU získávají ekonomické výhody.

Zásadní význam mají efektivní výdaje. EU se snaží co nejlépe využívat dostupné finanční prostředky prostřednictvím své koordinované činnosti.

© Evropská unie/Natalia Lazarewicz

Spolupráce EU a Súdánu se zaměřuje na propojení pomoci, obnovy a rozvoje, jako např. v tomto táboře pro vysídlené osoby v severním Dárfúru.

Jak EU postupuje

Ohled na konkrétní potřeby

Pokud jde o poskytování pomoci potřebným zemím, EU kombinuje různé strategie. Pomoc je poskytována především prostřednictvím projektů, grantů a smluv, ale rovněž v rámci podpory odvětví a rozpočtové podpory.

• Projekty, granty a smlouvy

Projekt sestává z celé řady činností, jejichž účelem je splnit v rámci stanové lhůty a vyčleněného rozpočtu konkrétní cíle. Granty představují přímé finanční příspěvky organizacím nebo projektům, které tyto organizace realizují. Jsou přidělovány nejlepším uchazečům na základě výzev k předkládání návrhů. Smlouvy jsou uzavírány na základě nabídkového řízení na nákup služeb, dodávek nebo stavebních prací.

• Rozpočtová podpora

Rozpočtová podpora zahrnuje finanční převody do státní pokladny partnerské země ve spojení s intenzivním politickým dialogem. Zahrnuje i opatření vyhodnocující a zvyšující účinky těchto finančních prostředků. Rozpočtová podpora, poskytovaná na základě partnerství a vzájemné odpovědnosti, je důležitým nástrojem pro financování rozvojových strategií partnerské země. Poskytování podpory se přizpůsobuje potřebám, které dotčená země určí, a značný důraz se klade na vnitrostátní strategie.

Aby země získaly rozpočtovou podporu, musí projevovat odhodlání dodržovat lidská práva, demokracii a právní stát a splňovat přísná kritéria, včetně správy veřejných financí.

• Odvětvová podpora

Značný podíl finančních prostředků, které EU poskytuje na rozvoj, je zaměřen na konkrétní odvětví v partnerských zemích, např. energetiku, zemědělství nebo vzdělávání. Odvětví jsou podporována prostřednictvím finančních pobídek pro programy realizované partnerskými zeměmi. Financování může mít podobu odvětvové rozpočtové podpory, grantů a smluv nebo slučovat zdroje různých dárců.

Pro Lidu a Alinu z moldavské obce Căzănești byla podpora sociálních služeb v této zemi ze strany EU přínosná.

© Evropská unie/Pirozzi

Horizontální a vertikální přístup

Mechanismy EU pro financování rozvoje mohou mít buď zeměpisný, nebo tematický rámec. Tři zeměpisné a tři tematické nástroje na období 2014–2020 vymezují, kde a jakým způsobem jsou vynakládány peněžní prostředky.

Velký podíl finančních prostředků na rozvoj pochází ze zeměpisných nástrojů.

- Hlavním nástrojem pro poskytování pomoci africkým, karibským a tichomořským (AKT) zemím a zámořským zemím a územím je Evropský rozvojový fond.
- Pro spolupráci s Latinskou Amerikou, Asií, střední Asií, Středním východem a jižní Afrikou se používá nástroj pro rozvojovou spolupráci. Zahrnuje pět tematických programů zaměřených na celosvětové výzvy: ochranu životního prostředí, úlohu nestátních subjektů, zajišťování potravin, migraci a lidský a společenský rozvoj.
- Finanční prostředky pro spolupráci s dalšími sousedními zeměmi jsou poskytovány prostřednictvím evropského nástroje sousedství.

Vedle zeměpisných nástrojů jsou k dispozici tematicky zaměřené nástroje, které jsou přístupné všem rozvojovým zemím.

- Cílem evropského nástroje pro demokracii a lidská práva je chránit lidská práva a základní svobody a prosazovat demokracii a právní stát.
- Tento nástroj, který přispívá k nastolení stability a míru, posiluje bezpečnost v krizových situacích a po jejich skončení podporuje přechod ke stabilitě.
- Nástroj pro spolupráci v oblasti jaderné bezpečnosti prosazuje jadernou bezpečnost, radiační ochranu a připravenost na mimořádné situace.

Tematické programy EU podněcují organizace občanské společnosti a místní orgány, aby se podílely na rozvojové spolupráci.

Lépe, rychleji, více: účinnost podpory a pokrok v rozvoji

Evropská shoda v otázce rozvoje stanoví rámec v podobě společných zásad, které EU a jejím členským státům umožňují provádět rozvojové politiky tak, aby byly účinné a vzájemně se doplňovaly.

EU sleduje kvalitu pomoci na základě konkrétních cílů, na nichž se mezinárodní společenství shodlo v rámci Pařížské deklarace (2005) a akčního programu z Akkry (2008) a jež byly revidovány na fóru na vysoké úrovni, které se uskutečnilo v Pusanu a na němž bylo vytvořeno partnerství pro účinnou rozvojovou spolupráci (2011).

Jako člen Výboru pro rozvojovou pomoc Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) vystupuje EU aktivně na mezinárodních fórech a snaží se zlepšit účinky rozvojové spolupráce. Pokud jde o zvýšení účinnosti globální rozvojové pomoci, stanovila ambiciózní cíle a zlepšila způsob, jakým v zájmu splnění těchto cílů poskytuje pomoc.

Čtvrté fórum na vysoké úrovni o účinnosti pomoci, které se uskutečnilo v jihokorejském Pusanu v roce 2011, představovalo v globální rozvojové spolupráci přelomový bod. Zástupci více než 160 zemí, mezinárodních organizací, občanské společnosti a soukromého sektoru se dohodli na celé řadě zásad, cílů a závazků, aby zajistili účinnější rozvojovou spolupráci, která již nebude zaměřena „pouze na pomoc“, ale bude využívat ucelenější přístup zahrnující všechny činitele v oblasti rozvoje.

EU se rozhodla, že svá bezprostřední společná navazující opatření zaměří na dvě iniciativy:

- Cílem záruky transparentnosti EU je zajistit informace o pomoci, které jsou srovnatelné v mezinárodním měřítku, aktuální a snadno dostupné. Aby bylo tohoto cíle dosaženo, uplatňují již Evropská komise a některé země EU společnou normu pro zveřejňování informací o pomoci, jež byla dohodnuta na světové úrovni, a zpřístupňují podrobné a včasné informace o místu a způsobu poskytování pomoci.

- Účelem společného plánování je zajistit společnou evropskou reakci na rozvojový plán partnerské země, a to i prostřednictvím dělby práce. EU a její členské státy společně určují, kteří dárci mají působit ve kterém odvětví, což přináší větší účinnost a lepší výsledky. EU se ujímá úlohy koordinátora a asistenta. Společné plánování se využívá již ve více než 20 zemích a předpokládá se, že jej bude uplatňovat v přibližně 40 partnerských zemích, a toto plánování se tak bude vztahovat na více než 60 % plánovatelné pomoci země, kterou řídí orgány EU.

Dalším krokem v tomto mezinárodním procesu je první schůze globálního partnerství pro účinnou rozvojovou spolupráci na vysoké úrovni, která se uskuteční v Mexiku v dubnu 2014 a na níž bude přezkoumán pokrok v plnění závazků a jež má reagovat na problémy a urychlit provádění.

Rozvojová politika EU a dvoustranná spolupráce jejích členských států s rozvojovými zeměmi se vzájemně upevňují. Celá řada dalších politik EU má dopad na rozvojové země, a proto jsou koordinovány s politikou rozvojovou.

Za formulaci politiky v oblasti rozvojové spolupráce a poskytování pomoci v partnerských zemích odpovídá Generální ředitelství Evropské komise pro rozvoj a spolupráci – EuropeAid. Evropská služba pro vnější činnost (ESVČ) se v zájmu upevnění soudržnosti mezi vnějšími vztahy a rozvojovou spoluprací snaží sladit všechny své politiky a opatření s rozvojovými cíli.

EU má po celém světě 140 delegací a kanceláří. Řídí programy v oblasti rozvoje a spolupráce a zastupují EU v hostitelských zemích. Příslušná delegace EU může v případě konfliktní situace nebo přírodní katastrofy přehodnotit své priority v oblasti poskytování pomoci a reagovat tak na naléhavé potřeby.

Pokud jde o koncipování politik, poskytování pomoci a monitoring, spolupracuje EU s mezinárodními organizacemi, jejichž síť a odborné znalosti doplňují její zdroje. Mezi klíčové subjekty a uskupení patří Organizace spojených národů, OECD, Světová banka, skupiny G8 a G20. V rámci pravidelného dialogu a kontaktů zapojuje EU i další významné tradiční dárcy (např. USA, Japonsko a Jižní Koreu) a v rostoucí míře i rozvíjející se ekonomiky.

Úloha občanské společnosti

Občanská společnost je klíčovým partnerem dárců v rozvojových zemích. Nestátní subjekty mohou například zahrnovat nevládní organizace, profesní sdružení, sociální partnery, vysokoškolská zařízení nebo sdělovací prostředky. Zpravidla mají úzké vazby na místní společenství a mohou dárcům poradit, jak reagovat na potřeby obyvatel. Přejímají tak i stále větší odpovědnost za koncipování strategií a programování.

Výraznější úloha občanské společnosti v oblasti rozvoje přispívá k přejímání větší odpovědnosti ze strany místních společenství.

EU realizuje programy na podporu reprodukčního zdraví a zdraví dětí v uprchlických táborech, jako např. v Thajsku.

Konkrétní opatření EU

Od slov k činům

Lhůta pro splnění rozvojových cílů tisíciletí do roku 2015 se zkracuje. Současný stav jasně poukazuje na rozsah a rychlost rozvoje, jehož bylo za posledních 12 let dosaženo.

Podle zprávy OSN z července 2012 již bylo splněno několik klíčových cílů:

- extrémní chudoba byla snížena o polovinu a k jejímu omezování dochází ve všech regionech,
- podíl obyvatel, kteří nemají přístup ke kvalitním zdrojům vody, poklesl o polovinu,
- zlepšily se životní podmínky více než 200 milionů obyvatel chudinských čtvrtí, což je dvojnásobek cíle stanoveného pro rok 2020,
- základní školní docházka dívek je nyní stejná jako u chlapců,
- dětská úmrtnost a úmrtnost matek klesá stále rychleji.

Přínos EU k dosaženým výsledkům je značný. Její podpora v podobě investic do zdravotnictví, vzdělávání či silniční infrastruktury a financování zemědělství přinesla prokazatelný pokrok. Od roku 2000 přispěla podpora EU k základní školní docházce více než 13 milionů dětí a zajistila očkování proti spalničkám pro více než 18 milionů dětí. Díky rozvojové pomoci EU získaly miliony domácností přístup k vodě a hygieně. Vzhledem k tomu, že některé cíle, např. pokud jde o hlad a hygienu, se stále nedaří plnit, rozhodla se EU v září 2011, že na podporu pokroku v dosažení těchto cílů v nejzaostalejších zemích AKT vyčlení další 1 miliardu eur.

Spolu se svými členskými státy je EU největším dárce na světě v oblasti energetiky a milionům osob již pomohla získat přístup k udržitelným zdrojům energie. EU také rozvojovým zemím značně přispívá na financování opatření v oblasti změny klimatu. V rámci své podpory pomáhá chránit biologickou rozmanitost po celém světě, země před přírodními katastrofami a například bojem proti nezákonné těžbě dřeva zlepšuje ochranu lesních porostů.

Podpora vytvořená na míru

Podpora EU je přizpůsobena potřebám každé konkrétní oblasti rozvojové spolupráce. EU podporuje řadu programů a iniciativ, které jsou přínosné spíše pro regiony než pro jednotlivé země nebo odvětví. Regionální spolupráce je efektivní v případě takových výzev, jako je změna klimatu či obchod, které překračují státní hranice. Tematické globální iniciativy jsou prováděny s ohledem na konkrétní místní podmínky.

Čtyři pětiny nejméně rozvinutých zemí na světě jsou státy skupiny AKT, především pak africké státy. Největší podíl finančních prostředků EU určených pro tento region pochází z Evropského rozvojového fondu, který na období 2008–2013 uvolnil celkem 22,7 miliardy eur.

Strategické partnerství Afrika-EU je rámcem pro spolupráci mezi oběma kontinenty. V roce 2007 se partneři dohodli na společné strategii Afrika-EU, jež pro každé odvětví stanoví jasné cíle. Významně přispívá k pokroku v otázce rozvojových cílů tisíciletí, neboť stanoví měřitelné cíle a sleduje pokrok. Evropští a afričtí partneři například usilují o dosažení celé řady konkrétních cílů, aby pro oba kontinenty do roku 2020 zajistili spolehlivé, bezpečné a cenově dostupné energetické služby, které jsou šetrné k životnímu prostředí.

Projekt „potraviny za práci“ realizovaný v keňské provincii Nairobi poskytuje vodu pro chov hospodářských zvířat a pěstování plodin.

Egypt dosáhl svého cíle, jímž je dostupnost základního vzdělání pro všechny.

Rychlý rozvoj, který zaznamenala Asie, vedl k výraznému poklesu míry chudoby. Stále však v tomto regionu žijí dvě třetiny chudého obyvatelstva na světě. Z toho důvodu je zapotřebí přijmout odlišný přístup – rozlišovat mezi chudými zeměmi a rozvíjejícími se ekonomikami. V rámci svých vztahů s těmito ekonomikami EU stále častěji opouští svou úlohu poskytovatele pomoci a stává se strategickým partnerem. Jako dárce pomoci má zásluhu na dosaženém pokroku. Na regionální spolupráci s Asií bylo v období 2007–2013 vyčleněno přibližně 775 milionů eur.

Součinnost Unie s jejími sousedy se také vyznačuje spíše spoluprací než poskytováním pomoci. V zájmu posílení prosperity, bezpečnosti a stability za hranicemi EU je prostřednictvím evropské politiky sousedství poskytována pomoc sousedním zemím. K tomuto účelu bylo v období 2007–2013 vyčleněno téměř 12 miliard eur.

V reakci na lidové nepokoje v oblasti Středomoří uplatňuje EU nový přístup a podporuje požadavky na účast a svobodu v politickém životě. EU rovněž poskytuje značný objem pomoci nestabilním zemím (50 % celkového objemu pomoci EU). V mimořádných situacích je nejdůležitější řešit naléhavé potřeby a současně zajistit soudržnost humanitární pomoci a udržitelného rozvoje.

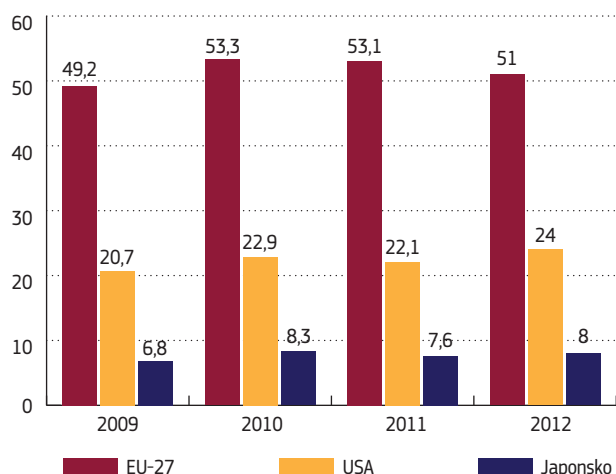
EU je hlavním dárce pomoci a druhým největším zahraničním investorem v Latinské Americe, jakož i jejím druhým nejvýznamnějším obchodním partnerem. Toto partnerství dosáhlo pokroku v otázce rozvojových cílů tisíciletí v daném regionu, zejména pokud jde o přístup k základnímu vzdělání. Mezi nevyřešené otázky patří nerovnosti, schodky v oblasti infrastruktury a dostupnost pitné vody. Finanční příspěvky EU Latinské Americe každoročně činí v průměru 500 milionů eur. Podpora se zaměřuje na sociální soudržnost, regionální integraci, řádnou správu věcí veřejných a udržitelný rozvoj.

Pomáháme lidem, aby si pomohli sami

EU zasahuje v oblastech, kde je to zapotřebí a kde mohou být její zásahy důležité, od zajišťování potravin a ekologických problémů po sociální aspekty a lidská práva.

Demokratická správa věcí veřejných – jedná se o jednu z klíčových priorit rozvojové spolupráce. V posledních letech se EU daří kombinovat politický dialog s partnerskými zeměmi, odpovědnou podporu a akce pro zvyšování informovanosti, aby zlepšila správu věcí veřejných. Jen v roce 2010 bylo na opatření na podporu této správy vyčleněno 1,5 miliardy eur z rozvojových zdrojů, které EU spravuje.

OFICIÁLNÍ ROZVOJOVÁ POMOC (V MILIARDÁCH EUR)

V roce 2012 byla EU největším poskytovatelem pomoci na světě. Celková částka pomoci byla v tomto roce o něco nižší než v roce 2011, neboť nárůst pomoci v některých státech EU zase snížil pokles pomoci v jiných státech vyvolaný krizí.

EU financuje projekt na ochranu biologické rozmanitosti v rezervaci Gola Forest Reserves v Sieře Leone, jež patří mezi nejméně rozvinuté země světa.

Zemědělství a zajišťování potravin – EU si jako svou prioritu vytýčila vymýcení chudoby a hladu. Aby lidem po celém světě zajistila přístup k základním potravinám, uvolňuje každoročně 600 milionů eur. Navíc v krizových situacích poskytuje i humanitární potravinovou pomoc. Potravinový nástroj EU vytvořený v roce 2009, jehož objem prostředků dosáhl 1 miliardy eur, pomohl více než 50 milionům lidí. V období 2004–2010 poskytla EU osivo, pracovní nástroje, peněžní prostředky a potraviny přibližně 24 milionům lidí, aby jim pomohla vymanit se z chudoby. Podporou udržitelného zemědělského modelu přizpůsobeného skutečným podmínkám rozvojových zemí by bylo možné zvýšit produktivitu drobných zemědělců a zlepšit odolnost venkovských obcí.

Obchod – v posledním desetiletí se milionům lidí podařilo vymanit se z chudoby díky obchodu. EU je největším poskytovatelem pomoci na rozvoj obchodu a její trh je vůči rozvojovým zemím nejotevřenější. Všeobecný systém preferencí umožňuje poskytnout na zboží ze 176 rozvojových zemí a území snížené celní sazby. EU poskytuje zemím AKT pomoc, aby se mohly začlenit do světového hospodářství. Dohodami o hospodářském partnerství s EU lze stimulovat místní hospodářství a růst. Tyto dohody nejsou pouze dohodami o volném obchodu, neboť přihlížejí ke společensko-ekonomické situaci a pomáhají zemím s prováděním dohod. Zpřístupňují trhy v EU a země AKT mohou otevřít své trhy evropskému vývozu až na 25 let.

Růst založený na obchodu s nejpotřebnějšími zeměmi

Aby se nejméně rozvinuté země v plném rozsahu začlenily do mezinárodního obchodního systému, věnuje EU v rámci své strategie pomoci na rozvoj obchodu zvláštní pozornost jejich potřebám. Její úsilí přispělo ke skutečnému pokroku. Mezi lety 2000 a 2008 vzrostl HDP na obyvatele v těchto zemích z 325 USD na více než 625 USD. V roce 2012 předložila EU plány, které nejméně rozvinutým zemím umožní plně využívat výhod volných trhů. Pomůže jim překonat obchodní překážky, splnit mezinárodní normy a modernizovat své podnikatelské prostředí.

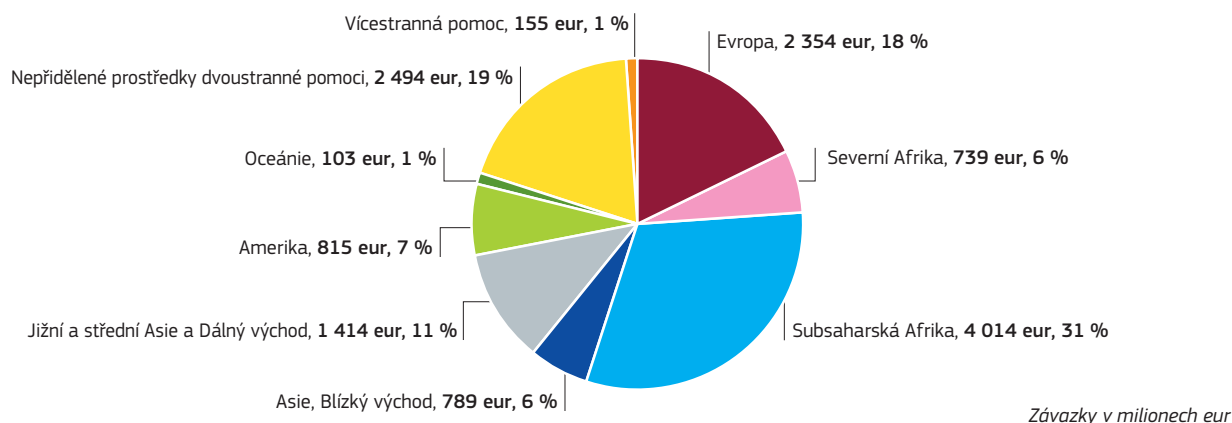
Voda a energie – od roku 2004 byl více než 70 milionům lidí v rozvojových zemích zajištěn přístup k pitné vodě a 24,5 milionu lidí k hygienickým zařízením. Programy EU na podporu přístupu k vodě a hygieně každoročně rozdělují téměř 400 milionů eur. Přispívají k výstavbě infrastruktury pro rozvody pitné a odpadní vody a poskytování základních sanitárních a hygienických služeb.

Vzhledem k tomu, že energetická chudoba zůstává naléhavým světovým problémem, investuje EU značné prostředky do přístupu k energii, udržitelnosti a spolehlivosti jejích dodávek v rozvojových zemích. Jen v roce 2010 vyčlenila celkem 319,49 milionu eur na výrobu a dodávky energie. Její úsilí nyní začíná nést své plody. V zemích AKT, kde je tento problém nejpalčivější, získalo 15 milionů příjemců pomoci v letech 2007 až 2011 přístup k moderním energetickým službám.

Děti si čistí zuby v rámci projektu EU na podporu zdravotní péče ve středoamerické Nikaragui.

POMOC EU ROZVOJOVÝM ZEMÍM V ROCE 2012 PODLE REGIONŮ

Udržitelná energie pro všechny

Poté co OSN zahájila iniciativu k zajištění udržitelné energie pro všechny, přijala EU tento cíl jako hlavní prioritu své rozvojové politiky. Pro rok 2030 byl stanoven trojí cíl:

- všeobecný přístup k moderním energetickým službám,
- zdvojnásobit míru energetické účinnosti,
- zdvojnásobit podíl energie z obnovitelných zdrojů na celosvětové skladbě zdrojů energie.

Na summitu EU o udržitelné energii pro všechny, který se konal v roce 2012, předseda Komise José Manuel Barroso oznámil, že EU pomůže rozvojovým zemím, aby dalším 500 milionům obyvatel zajistily do roku 2030 přístup k energiím.

udržitelnosti životního prostředí, jež je jedním z rozvojových cílů tisíciletí. Pokrok v této oblasti se vyznačuje klesající mírou odlesňování, modernizací chudinských čtvrtí a lepší dostupností pitné vody. Ekologické problémy jsou však stále velké. Na tuto strategii bylo v letech 2011–2013 vyčleněno přibližně 517 milionů eur.

Vodní zdroj v Papui-Nové Guineji. Přístup k nezávadné pitné vodě je v rozvojových zemích stále problematický.

Životní prostředí a přírodní zdroje – nejchudší země světa jsou také nejvíce ohroženy riziky pro životní prostředí, konkrétně dopady změny klimatu. Jsou velmi postiženy vyčerpáváním přírodních zdrojů. V rámci mezinárodního společenství EU nejdůrazněji prosazuje udržitelný rozvoj a ratifikovala všechny základní vícestranné dohody o ochraně životního prostředí. Uplatňuje strategii, která zohledňuje hospodaření s přírodními zdroji v politikách v oblasti snižování chudoby. Tato strategie přímo přispěla k zajištění

Lepší zajišťování potravin na katastrofou zasaženém Haiti

Haiti patří mezi nejchudší země světa. Silné zemětřesení v lednu 2010 prohloubilo v zemi potravinovou krizi. Vysoké ceny dovozu spolu se zemědělskými ztrátami měly po několika hurikánech ničující dopad na zajištění potravin.

Díky projektu financovanému EU, který byl zaměřen na 300 000 domácností na venkově v haitské severovýchodní provincii, se situace zlepšila. Cílem opatření bylo zvýšit zemědělskou produkci a zajistit její větší rozmanitost a zlepšit hospodaření s vodou a akvakulturu.

Tato iniciativa měla pro místní obyvatelstvo obrovský význam. Díky výstavbě 692 vodních nádrží a 2 550 sil ke skladování obilí, jakož i distribuci osiva se značně zvýšila úroda a zlepšily se životní podmínky.

Gédéon Richè, kterému projekt pomohl, vysvětluje: „Je-li sucho a vy nemáte nádrž na vodu, přijdete o celou produkci. Díky vodní nádrži je nyní úroda dobrá, vypěstujeme zeleninu a to mé rodině hodně pomáhá.“

Na projekt, který je realizován ve spolupráci s Organizací OSN pro výživu a zemědělství, vyčlenila EU v období 2009–2011 celkem 9,6 milionu eur.

Životně důležitá péče pro kojence a jejich matky v Kazachstánu

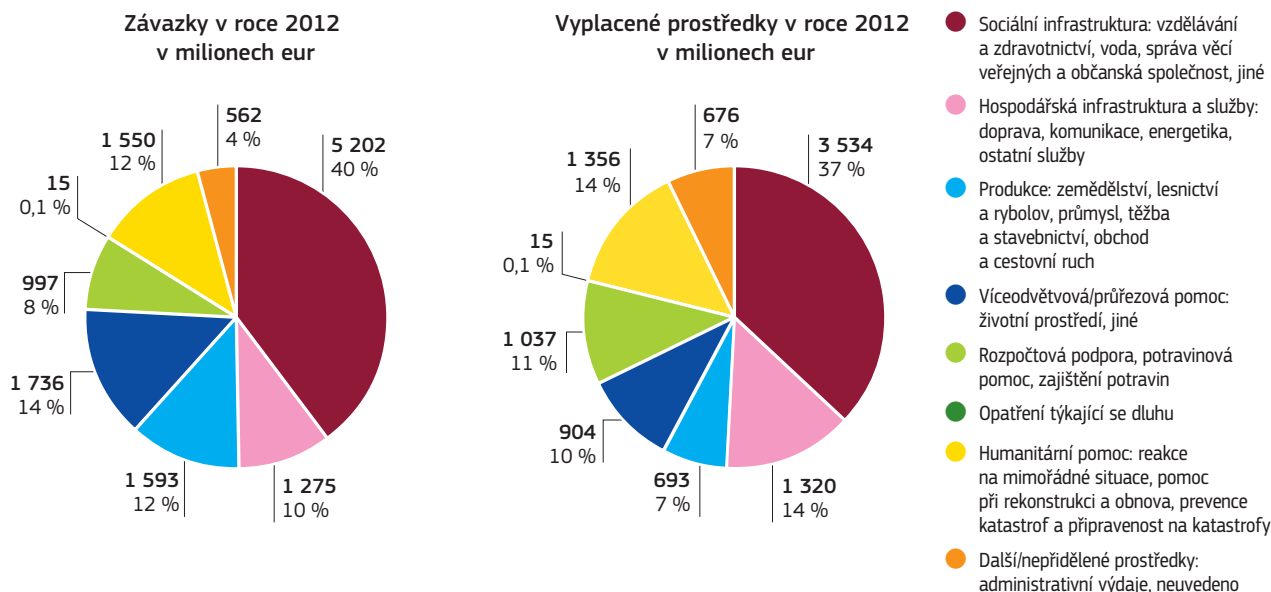
Poté co Kazachstán získal v roce 1991 nezávislost, došlo k poklesu veřejných prostředků investovaných do zdravotnických služeb a následně se snížila i kvalita zdravotní péče. Každý rok tak umíraly tisíce kojenců a malých dětí, neboť chyběla odpovídající péče a zdraví matek stále zůstává vážným problémem.

Aby byla kvalitní prenatální péče a péče o děti v zemi lépe dostupná, rozhodla se EU, že poskytne cílenou pomoc. Podpořila projekt, jímž kazašskému ministerstvu zdravotnictví pomůže vypracovat vnitrostátní strategii v oblasti zdraví matek a dětí. Do reformního procesu, během něhož byly přijaty pokyny, jak nastolit nejběžnější podmínky a řešit problémy, byly zahrnuty rodiny, obce a poskytovatelé zdravotní péče. Poskytovatelé zdravotní péče byli proškoleni a byly s nimi vedeny konzultace.

Ukázalo se, že tento přístup je účinný. Služby zdravotní péče o matky a děti se zlepšily a zefektivnily a zvýšila se kapacita zdravotnických zařízení pro jejich další zkvalitnění. Rodiny a společenství se více angažují v zájmu lepšího zdravotního stavu matek a dětí. Polina Sluginová, dětská lékařka působící v Osakarovském okrese, zdůrazňuje, že „jedním z mnoha přínosů komplexního přístupu k dětským onemocněním je skutečnost, že se tak učíme, jak vytvářet užší vztahy mezi pacienty a lékaři“.

Dalších rozvojových cílů tisíciletí – snížení úmrtnosti dětí a lepšího zdraví matek – nebylo v Kazachstánu dosud dosaženo.

POMOC EU ROZVOJOVÝM ZEMÍM V ROCE 2012 PODLE ODVĚTVÍ

Mikrofinancování pro Afriku: malé půjčky s velkým účinkem

Díky mikrofinancování mají chudí obyvatelé snadnější přístup k finančním prostředkům. Aby se instituce mikrofinancování mohly v Africe skutečně stát nástrojem hospodářského rozvoje, musí zvýšit své standardy v oblasti řízení rizik a transparentnosti. EU podpořila program Smartrac pro budování kapacit, díky němuž mohou africké instituce mikrofinancování zlepšit své dovednosti v oblasti řízení rizik a jejich sledování.

Program Smartrac se zaměřuje na udržitelnost, řízení, odpovědnost, rizika, transparentnost, jistotu a splnění požadavků. Jeho cílem bylo posílit prostřednictvím přenosu know-how místní poskytovatele služeb mikrofinancování a zajistit tak lepší přístup k úvěrům. Institucím mikrofinancování a místním poskytovatelům služeb byly nabídnuty nástroje řízení rizik.

Tento program byl mimořádně úspěšný. Služeb 12 institucí mikrofinancování, které získaly podporu, využilo přibližně 700 000 osob s nízkými příjmy. Míra růstu poskytovatelů služeb, kteří obdrželi pomoc, byla v rozmezí 4 až 160 %.

Projekt byl určen pro Angolu, Gambii, Ghanu, Keňu, Malawi, Nigérii, Rwandu a Tanzanii. V letech 2006 až 2009 přispěla EU částkou 348 000 eur. Spolupráce mezi Evropskou unií a zeměmi AKT v oblasti mikrofinancování v současnosti probíhá v rámci programu „mikrofinancování AKT/EU“ (2010–2014). Partneři usilují o rozvoj finančních systémů podporujících začlenění, které by byly přizpůsobeny potřebám chudého obyvatelstva, aby tak podpořili hospodářský růst a lepší rozdělování bohatství.

Výhled do budoucna

Jak splnit naše cíle

Rozvojová pomoc EU se v průběhu let plynule navyšovala a její účinnost rostla. Vzhledem k tomu, že krize si vybírá svou daň v ekonomikách po celém světě, je více než kdy jindy důležité zvyšovat účinnost a stanovovat vyšší cíle. Vyšší míra pomoci není jen výrazem trvalé solidarity, ale i dlouhodobou investicí.

EU vybízí členské státy, aby se více snažily splnit dohodnutý cíl v oblasti oficiální rozvojové pomoci, tedy aby tato pomoc činila do roku 2015 0,7 % hrubého národního důchodu.

V „Agendě pro změnu“ byla vymezena konkrétní opatření, jež mají zajistit větší účinnost, např. se má pozornost zaměřit na nejpotřebnější země, nestabilní státy, prorůstová odvětví, lepší dělbu práce a lepší správu věcí veřejných. Provedení této agendy je klíčovým krokem na cestě k větší spravedlnosti.

Diskuze o úloze rozvojové politiky po roce 2015, což je konečný termín pro dosažení rozvojových cílů tisíciletí, jsou příležitostí ke zlepšení spolupráce na světové úrovni. Na základě návrhu politiky „Důstojný život pro všechny“, který předložila Komise, byl v červnu 2013 dohodnut postoj EU zdůrazňující, že rozvojová politika po roce 2015 by měla posílit odhodlání mezinárodního společenství vymýtit chudobu a usilovat o udržitelný rozvoj.

Keňský zemědělec využívá systému financovaného EU, jehož účelem je zachovat a rozvíjet ovocnářství a zelinářství.

Aby bylo tohoto cíle dosaženo, měl by nový rámec zajistit základní životní úroveň, podporovat udržitelný růst podporující začlenění, přispívat k udržitelnému hospodaření s přírodními zdroji, zajistit spravedlnost a rovnost a zohledňovat zvláštní podmínky v zemích, které se nacházejí v konfliktní situaci nebo jsou nestabilní. Jedná se o klíčové otázky, které důrazně zazněly i na Evropských rozvojových dnech v roce 2013, jejichž tématem byl proces po roce 2015. EU bude i nadále aktivně prosazovat ambiciózní rámec pro období po roce 2015 a zajistí, aby na všech příslušných fórech byly priority EU brány v potaz.

Jednou z priorit spolupráce EU a Gambie, jež patří mezi nejchudší země světa, je i rozvoj venkova.

Další zdroje informací

- ▶ Rozvoj a spolupráce – EuropeAid: http://ec.europa.eu/europeaid/index_cs.htm
- ▶ Capacity4dev.eu – síť poskytovatelů rozvojové pomoci: <http://capacity4dev.ec.europa.eu>
- ▶ Evropská služba pro vnější činnost: http://eeas.europa.eu/index_cs.htm
- ▶ Humanitární pomoc a civilní ochrana: http://ec.europa.eu/echo/index_en.htm
- ▶ Máte nějaké dotazy ohledně EU? Kontaktujte službu Europe Direct: 00 800 6 7 8 9 10 11 — <http://europedirect.europa.eu>

